

geproduceerd zijn

Het Hebreeuwse werkwoord עָשָׂת / “áShàT komt maar twee keer voor; één keer in de Qal, in Jer.5:8, en één keer in de Hithpa’eel, n.l. in Jona 1:6.

Maar algemeen wordt hier uitgegaan van homonimie.

We gaan de teksten na:

SV:

Jer.5:28: שָׁמְנוּ עֶשְׂתוּ ShâM^eNuW “áSh^eTuW Zij zijn vet, **zij zijn glad**,
 גַּם עָבְרוּ דְבַר־רָע GâM “âB^eRuW DiB^eRéJ~Rá” zelfs de daden der bozen
 gaan zij te boven....

In de LXX komen de eerste twee woorden niet voor en evenmin de woorden ‘zelfs de daden der bozen’. Die laatste woorden komen in sommige handschriften de LXX wel voor zij het op grond een enigszins gewijzigde Hebreeuwse tekst.

De vulgata vertaalt: incrassati sunt et impinguati et praeterirunt sermones meos pessime: dik (gemaakt/geworden) zijn zij en **vet(gemaakt/geworden)**. Beide Latijnse woorden zijn zeer ongebruikelijk. Crassus betekent dik en pinguis vet.

ML: fett und **glatt**;

KJV: they are waxen fat, they **shine** (= ze zijn opgepoetst);

DM: engraissés et **parés** (= opgesmukt);

Sg: Ils s’engraissent, ils sont **brillants d’embonpoint** (zij stralen van welgedaanheid);

NBG: zij zijn vet en **glanzend**;

BR: **glattfeist** werden sie;

FB: sie werde ölig, sie **werkten**;

Ch:

Ous:

Het eerste woord heeft met olie te maken (zie F.Baader); het tweede woord wordt op drie verschillende manier geïnterpreteerd: vet (Vg), glad (ML), glanzen (DM,Sg, NBG, BR?). Baader vertaalt, als in Jona met ‘werken’.

Van het werkwoord in de Qal worden twee woorden afgeleid:

het zelfstandig naamwoord עֶשֶׂת / “èShèT, dat alleen voor komt in

Hoogl.5:14 en wordt daar meestal met kunstwerk, beeldhouwwerk wordt vertaald.

maar SV: **blinkend** elphenbeen (= ivoor);

LXX: πύξιον / puxion = (palmhouten)schrijftafel ελεφαντινον / elephantinon;

Vg: laat het weg: venter ejus eburneus: zijn buik van ivoor.

ML: Sein Bauch ist wie **reines** elphenbein;

KJV: **bright** ivory;

DM: comme d’un ivoire **bien poli**;

Sg: de l’ivoire **poli**;

NBG: zijn lichaam is een **kunstwerk** van ivoor;

BR: Sein leib eine **Elfenbeinplatte**;

FB: Seine Eingeweide sind **Werk** aus Efenbein.

Koster: Zijn lijf is een **maaksel** van ivoor.

Ch:

Ous:

Het woord wordt op drie verschillende manieren geïnterpreteerd: gepolijst (vgl opgepoetst c.q. glanzend); tafel(LXX en BR); en werkstuk.

Het bijvoegelijk naamwoord עֲשׂוֹת / ‘áShoT, dat alleen voor komt in Ez.27:19, waar het meestal met ‘gesmeed’ of ‘bewerkt’ wordt vertaald.

SV: **glad** ijzer;

LXX: σιδῆρος εἰργασμος / sidèros eirgasmos = bewerkt ijzer;

Vg: ferrum fabrefactum = bewerkt ijzer;

ML: Eisenwerk;

KJV: bright iron;

DM: en fer luisant;

Sg: le fer travaillé;

NBG: gesmeed ijzer;

NBV:

BR: Eisen (de vertaling van het volgende woord ontbreekt);

FB: bearbeitetes Eisen;

Ch:.....

Ous:.....

Koster: bewerkt ijzer.

Ez.27 is overigens het hoofdstuk, waarin passages over scheepvaart staan, die sterk doen denken aan Jona 1. In de vertalingen komt zowel de betekenis ‘polijsten’, als ‘bewerken’ voor.

Van het werkwoord in de Hithpa’él worden eveneens twee woorden afgeleid:

1. עֲשׂוֹת / ‘àSh^oTuWT:

Het komt alleen voor in Job 12:5 en wordt dan meestal met ‘gedachte’ of ‘mening’ vertaald.

Hebr.: לְעֲשׂוֹת שְׂאֵן / Le’‘àSh^oTuWT Shà’æNáN¹

SV: naar de **mening** van dengene die gerust is;

LXX: leest en vertaalt een ander Hebreeuws woord;

Vg: apud **cogitationes** divitum = bij de overwegingen van rijken.

ML: vor den **gedanken** der Stolzen.....

KJV: in the **thought** of him that is as easy.

DM: selon la **pensée** de celui qui est á son aise.

Sg: .....c’est la **devise** des heureux.....

NBG:..... - is de **mening** van de voorspoedige -.....

NBV:.....

BR:.....- das gehört zu den sorglosen **Gesinnung** -.....

FB: .....ist dem Werken der Sorglosen.....

Ch:.....

Ous:.....

Koster: .....naar de **mening** van de zogreloze.....

De Vg heeft de Hebreeuwse woorden, zoals die er nu staan, een vertaling gegeven.

De de vertalers van de LXX hadden waarschijnlijk andere Hebreeuwse woorden in hun tekst, of lazen ze anders; op die weergave kon de Vg niet teruggrijpen. Latere vertalingen hebben

---

1. Dit Hebreeuwse woord is wellicht het beste weer te geven met het nederlandse ‘nonchalant’.

eigenlijk allemaal de Vg gevolgd.

Toch sporen die weergaven slecht met het Hebreeuws. Het eerste woord begint met het voorzetsel Le en dat betekent ‘voor’ in de zin van ‘aan het adres van’. Het tweede woord betekent ‘nonchalant en is een bijvoegelijk naamwoord. F.Baader kiest consequent voor omschrijvingen met “Werk”. Wanneer we hem daarin volgen, zou de vertaling aldus kunnen luiden: ‘voor een nonchalante bewerkstelling’ - maar ‘produceren’ biedt in het Nederlands net iets meer ruimte en zou voor dit weinig voorkomende Hebreeuws gereserveerd kunnen worden. De vertaling van het eerste deel van dit vers zou dan een zinvolle mededeling zijn: Een fakkel van verachting (is er) voor nonchalante produceren.

2. עֲשֶׂתָנוּחַ / “èSheToNóWT:

Het woord komt allen voor in Ps.146 vs 4 en is een meervoudsvorm; het wordt meestal met ‘gedachten’ vertaald, maar ook met ‘voornemens’:

SV: .....te dien dage vergaan zijn voornemens.

LXX: διαλογισμοί / dialogismoi . = overwegingen.

Vg: cogitationes.

De andere vertalingen vertalen overeenkomstig. behalve F.Baader, die hier afwijkt en ‘Betreibungen’ vertaalt. Maar ook in deze tekst kan het zeer goed gaan om de mededeling, dat te loor gaan alles wat uit zijn handen gekomen is, d.w.z. al zijn ‘producten’.

In Ez.27:19 gaat het dan om geproduceerd ijzer - het NBG zit er vlak bij met ‘gesmeed ijzer’, maar het gaat niet om bewerkt of gepolijst ijzer.

In Hooglied 5:14 staat dan: zijn ingewanden een product van ivoor.

Jona 1:6, waar het werkwoord in de Hithpa’él staat, kan dan als dus vertaald worden: misschien produceert die god (gaat die god aan het werk), maar beter: zet die god zich aan ‘t produceren voor ons.

In Jer.5:28, een tekst die verwant is aan Deut.32:15, staat het werkwoord in de Qal.

Het eerste werkwoord wordt in beide teksten met ‘vet - zijn’ vertaald, maar het gaat hier om olie. De vertaling kan beter luiden: ‘(als) olie worden ze’ en dan volgt ‘product’.